

رئاسة الشؤون الدينية
بالمسجد الحرام والمسجد النبوي

بیان کفر و گمراهی کسی که گمان کند خروج از

شریعت محمد صلی الله علیه وسلم برای کسی جایز است

بیان کفر و ضلال من زعم أنه يجوز لأحد الخروج من شريعة محمد ﷺ

فارسی

فارسی

تالیف

عبد العزیز بن عبد الله بن باز
رحمه الله

بیان کفر و ضلال من زعم أنه يجوز لأحد الخروج من

شريعة محمد صلى الله عليه وسلم

بیان کفر و گمراهی کسی که گمان کند خروج از

شریعت محمد صلی الله علیه وسلم برای کسی

جایز است

علامه شیخ

عبدالعزیز بن عبد الله بن باز

رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحيم

بیان کفر و گمراهی کسی که گمان کند خروج از شریعت

محمد صلی الله علیه وسلم برای کسی جایز است

شکر و سپاس الله را که پروردگار جهانیان است، و درود و سلام بر خاتم پیامبران و مرسلین؛ پیامبر ما محمد، و بر همهٔ خاندان و یاران وی باد.

اما بعد: مقاله‌ای را که در شماره (۵۸۲۴) روزنامه الشرق الأوسط به تاریخ ۱۴۱۵/۶/۵ هجری قمری منتشر شده بود، و توسط کسی که خود را عبد الفتاح الحایک نامیده بود، تحت عنوان: «فهم نادرست» نوشته شده بود را، مطالعه کردم.

خلاصهٔ مقاله: نامبرده آنچه که از دین اسلام به ضرورت، ونص و اجماع معلوم است را انکار کرده است؛ یعنی او عمومیت رسالت محمد

صلی الله علیه وسلم به سوی همهٔ مردم را انکار کرده است.

و ادعا کرده است که کسی که از محمد صلی الله علیه وسلم پیروی نکند و فرمان نبرد، بلکه یهودی یا نصرانی باقی بماند، بر دین حق است.

سپس به پروردگار جهانیان سبحانه و تعالی در حکمتش در عذاب دادن کافران و عصیان گران جسارت کرده و آن را بیهوده دانسته است.

او به تحریف متون شرعی پرداخته، آنها را در جایگاه‌های نامناسب قرار داده و براساس تمایلات نفسانی خود تفسیر کرده است. وی از

دلایل شرعی و نصوص صریحی که دلالت بر عمومیت رسالت محمد صلی الله علیه وسلم دارند، و همچنین بر کفر کسی که نام او را شنیده

ولی از او پیروی نکرده تأکید می‌کنند، روی گردانده است. علاوه بر

این، نصوص صریحی که بیان می‌کنند خداوند دینی جز اسلام را

نمی‌پذیرد را، نیز نادیده گرفته است. همه اینها را انجام داده تا جاهلان

با سخنان او فریب بخورند.

و این کاری که او انجام داده، کفر آشکار، ارتداد از اسلام، و تکذیب خداوند سبحانه و تعالی و پیامبر او صلی الله علیه وسلم است؛ همان گونه که هرکس از اهل علم و ایمان این گفتار را بخواند، به روشنی درمی یابد.

وظیفه ولی امر این است که او را به دادگاه ارجاع دهد تا از او درخواست توبه شود و براساس آنچه شریعت مطهر اقتضا می کند، درباره او حکم صادر شود.

الله سبحانه و تعالی عمومیت رسالت محمد صلی الله علیه وسلم و وجوب پیروی از او بر همه ثقلین [جن وانس] را بیان کرده است، و کسی که اندک بهره ای از علم در میان مسلمانان داشته باشد، نسبت به آن جاهل نیست.

الله متعال می‌فرماید: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ النَّبِيِّ الْأُمِّيِّ الَّذِي يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٨﴾ [الأعراف: ١٥٨]، یعنی: (بگو: ای مردم، من فرستاده‌ی الله به سوی همه‌ی شما هستم؛ همان [پروردگاری] که فرمانروایی آسمان‌ها و زمین از آن اوست؛ معبودی [به حق] جز او نیست؛ زنده می‌کند و می‌میراند؛ پس به الله و فرستاده‌اش - آن پیامبرِ درس‌ناخوانده‌ای که به الله و سخنانش باور دارد - ایمان بیاورید و از او پیروی کنید؛ باشد که هدایت شوید).

و الله متعال می‌فرماید: ﴿...وَأَوْحَىٰ إِلَيْنَا هَذَا الْقُرْآنَ لِأُنذِرْكُمْ بِهِ وَمَن بَلَغَ...﴾ [الأنعام: ١٩]، یعنی: (و این قرآن [از جانب او] بر من وحی شده است، تا به وسیله‌ی آن به شما و هرکس که [این پیام به او] می‌رسد هشدار دهم).

و الله متعال می‌فرماید: ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ...﴾ [آل عمران: ۳۱]، (بگو: اگر الله را دوست می‌دارید، پس از من پیروی کنید، تا الله شما را دوست بدارد و گناهاتتان را برایتان بیامرزد، و الله آمرزندهٔ مهربان است).

و الله متعال می‌فرماید: ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ عَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ [آل عمران: ۸۵]، یعنی: (هر کس دینی غیر از اسلام برگزیند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد و در آخرت از زیانکاران است).

و الله متعال می‌فرماید: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا...﴾ [سبأ: ۲۸]، یعنی: (و ما تو را نفرستادیم مگر بشارتگر و هشدار دهنده برای همهٔ مردم).

و الله متعال می فرماید: ﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ﴾ (۱۷)
[الأنبياء: ۱۰۷]، یعنی: (و [ای محمد] تو را جز رحمتی برای جهانیان
نفرستادیم).

و الله متعال می فرماید: ﴿...وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ
أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوْا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَاللَّهُ
بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ (آل عمران: ۲۰)، یعنی: ([ای پیامبر] اگر [در باره
اسلام و توحید] با تو مجادله کردند، بگو: من در برابر الله [و اوامر و
احکامش] تسلیم شده‌ام، و پیروانم [نیز چنین هستند]؛ و به اهل کتاب
و مشرکان بگو: آیا شما هم تسلیم شده‌اید؟ اگر تسلیم شوند، قطعاً
هدایت یافته‌اند و اگر رویگردان شدند [و سرپیچی کردند، اندوه مدار؛
زیرا] تو وظیفه‌ای جز رساندن [وحی] نداری؛ و الله به [احوال] بندگان
بیناست).

و الله سبحانه وتعالى می فرماید: ﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَىٰ عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا﴾ [الفرقان: ۱]، یعنی: (پربرکت [و بزرگوار] است ذاتی که قرآن را [که جداکننده حق و باطل است] بر بنده اش نازل کرد تا بیم‌دهندهٔ جهانیان باشد).

و [امام] بخاری و مسلم از جابر رضی الله عنه روایت کرده‌اند که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: «أُعْطِيَتْ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ مِنَ الْأَنْبِيَاءِ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهْرًا، وَأَيُّمَا رَجُلٍ مِنْ أُمَّتِي أَدْرَكَتْهُ الصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ، وَأُحِلَّتْ لِي الْمَغَانِمُ وَلَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ قَبْلِي، وَأُعْطِيَتْ الشَّفَاعَةُ، وَكَانَ النَّبِيُّ يُبْعَثُ إِلَىٰ قَوْمِهِ خَاصَّةً، وَبُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ كَافَّةً، وَأُعْطِيَتْ الشَّفَاعَةُ»، یعنی: «پنج چیز به من داده شده که به کسی پیش از من نداده شده است: با ترسی از فاصلهٔ یک ماه یاری داده شده‌ام، و همهٔ

زمین برایم مسجد و پاک قرار داده شده است، پس هر مردی از امتم که نمازش را دریافت، نمازش را [همانجا] ادا کند، و غنایم برایم حلال شده است در حالی که برای کسی پیش از من حلال نبود، و شفاعت به من عطا شده است، و هر پیامبری تنها به سوی قوم خودش فرستاده می شد اما من به سوی همه مردم فرستاده شده‌ام».

و این بیانی صریح از عمومیت و شمول رسالت پیامبر ما محمد صلی الله علیه وسلم برای همه بشریت است. این رسالت تمام شریعت های پیشین را نسخ کرده است، و هر کس از محمد صلی الله علیه وسلم پیروی نکند و از او اطاعت ننماید، کافر و گناهکار است و مستحق عذاب الهی می باشد.

خداوند متعال می فرماید: ﴿...وَمَنْ يَكْفُرْ بِهِ مِنَ الْأَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهُ...﴾ [هود: ۱۷]، یعنی: (و هر کسی از گروه‌های مختلف

مشرکان] که به آن کفر بورزد [و آن را انکار کند] آتش دوزخ وعده گاه اوست).

و الله متعال می فرماید: ﴿...فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ [النور: ۶۳]، یعنی: (پس کسانی که از فرمانش سرپیچی می کنند، باید بترسند از اینکه فتنه [و بلایی] بر سرشان بیاید یا به عذابی دردناک گرفتار شوند).

و الله متعال می فرماید: ﴿وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾ [النساء: ۱۴]، یعنی: (و هر کس از الله و پیامبرش نافرمانی نماید و از حدود او تجاوز کند، وی را در آتشی وارد می کند که جاودانه در آن خواهد ماند و برایش عذابی خفت بار [در پیش] است).

و الله متعال می فرماید: ﴿...وَمَنْ يَتَّبِدَلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ

سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿ [بقره: ۱۰۸]، یعنی: (کسی که کفر را به [جای] ایمان برگزیند، مسلماً راهِ راست را گم کرده است).

و آیات در این معنا بسیار است.

و الله سبحانه و تعالی طاعت رسولش صلی الله علیه و سلم را با طاعت خودش قرین کرده، و بیان نموده که هر کس غیر از اسلام را بپذیرد، زیانکار است، و از او هیچ چیز پذیرفته نخواهد شد. و می فرماید: ﴿وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿۸۵﴾ [آل عمران: ۸۵]، یعنی: (و هر کس که دینی غیر از اسلام را برگزیند، هرگز از او پذیرفته نخواهد شد، و او در آخرت از زیانکاران است).

و الله متعال می فرماید: ﴿مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ...﴾ [النساء: ۸۰]، یعنی: (آنکه از پیامبر اطاعت کند، در حقیقت از الله

اطاعت کرده است).

و الله متعال می‌فرماید: ﴿قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا...﴾
[النور: ۵۴]، یعنی: (بگو: از الله اطاعت کنید، و از پیامبر اطاعت کنید؛ اگر سرپیچی کردید، پیامبر مسئول چیزی است که بر او تکلیف شده [ابلاغ وحی]، و شما نیز مسئول چیزی هستید که به آن تکلیف شده‌اید [اطاعت کردن]؛ اما اگر از او اطاعت کنید، هدایت می‌شوید.

و الله متعال می‌فرماید: ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ﴾
[البينة: ۶]، یعنی: (بی‌گمان، کسانی از اهل کتاب و مشرکان که کافر شدند، جاودانه در آتش جهنم خواهند ماند، آنان بدترین آفریدگان هستند).

[امام] مسلم در صحیح خود روایت کرده است که رسول الله صلی

الله علیه وسلم فرمودند: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ، لَا يَسْمَعُ بِي أَحَدٌ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٌّ، وَلَا نَصْرَانِيٌّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ، إِلَّا كَانَ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ»، یعنی: «سوگند به کسی که جانم در دست اوست، هیچ کسی از این امت - یهودی باشد یا نصرانی - [خبر بعثت] من را نمی شنود، و سپس وفات کند و به آنچه که برای آن فرستاده شده ام ایمان نیاورد، مگر آنکه او از اهل دوزخ خواهد بود».

رسول الله صلی الله علیه وسلم با عمل و گفتار خود بطلان دین کسانی که وارد دین اسلام نشده اند را بیان نمودند، زیرا با یهودیان و نصرانیان جنگیدند، همان طور که با دیگر کافران جنگیدند، و از کسانی که به او جزیه دادند، جزیه گرفتند تا مانع رسیدن دعوت به بقیه آنان نشوند، و تا هر که از آنان خواست بدون ترس از قومش که او را بازدارند

یا منع کنند یا بکشند، وارد اسلام شود.

[امام] بخاری و مسلم از ابوهریره رضی الله عنه روایت کرده‌اند که گفت: در حالی که ما در مسجد بودیم، رسول الله صلی الله علیه وسلم بیرون آمد و فرمود: «به سوی یهود بروید» پس با او بیرون رفتیم تا به بیت المدراس رسیدیم. پیامبر صلی الله علیه وسلم برخاست و آنان را صدا زد و فرمود: «ای گروه یهود، اسلام بیاورید تا سالم بمانید».

گفتند: ای ابوالقاسم [پیامت را] رساندی. رسول خدا صلی الله علیه وسلم به آنان فرمود: «همین را می‌خواهم، اسلام بیاورید تا سالم بمانید».

گفتند: ای ابوالقاسم، رساندی. رسول خدا صلی الله علیه وسلم به آنان فرمود: «همین را می‌خواهم». سپس برای بار سوم این را فرمود... تا پایان حدیث.

و مقصود این است که پیامبر صلی الله علیه وسلم به نزد اهل دیانت یهود در بیت مدراسشان رفت و آنها را به اسلام دعوت کرد و به آنها

گفت: «اسلام بیاورید تا سالم بمانید»، و این را بر آنها تکرار کرد. (بیت مدراس: خانه‌ای است که یهودیان در آنجا تورات می‌خوانند).

وهمچنین: پیامبر صلی الله علیه وسلم نامه‌ای به هرقل فرستاد و او را به اسلام دعوت کرد، و به او خبر داد که اگر از اسلام آوردن امتناع کند، گناه کسانی که به دلیل امتناع او از اسلام بازمانده‌اند، بر عهده او خواهد بود. بخاری و مسلم در صحیحین خود روایت کرده‌اند که هرقل نامه رسول خدا صلی الله علیه وسلم را طلب کرد و آن را خواند، و در آن چنین آمده بود: «بسم الله الرحمن الرحيم، از محمد رسول الله به هرقل، بزرگ روم، سلام بر کسی که هدایت را پیروی کند. اما بعد: من تو را به دعوت اسلام فرامی‌خوانم. اسلام بیاور تا رستگار شوی، و اگر اسلام بیاوری، خداوند پاداش تو را دوچندان خواهد کرد. اما اگر روی گردان شوی، گناه رعایای کشاورز (اریسین) نیز بر عهده تو خواهد بود. و...» ﴿...يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا

وَبَيْنَكُمْ إِلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِّنْ دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

[آل عمران: ٦٤]، یعنی: (بگو: ای اهل کتاب، به سوی سخنی بیایید
که میان ما و شما عادلانه است [و انحرافی از حق در آن نیست] که جز
الله را عبادت نکنیم و چیزی را با او شریک نسازیم، و برخی از ما برخی
دیگر را به جای الله، معبود نگیرند. اگر آنان [از این دعوت] روی
گرداندند، پس [ای مؤمنان، به آنان] بگویید: گواه باشید که ما تسلیم
[اوامر الهی] هستیم)».

سپس، هنگامی که آنها روی گردان شدند و از ورود به اسلام امتناع
کردند، پیامبر صلی الله علیه وسلم و یارانش رضی الله عنهم با آنان
جنگیدند و بر آنان جزیه مقرر کردند.

و برای تأکید بر گمراهی آنان و اینکه بر دینی باطل هستند که، با
دین محمد صلی الله علیه وسلم دین آنها منسوخ و باطل شده است؛ الله

متعال مسلمان را امر نموده که در هر روز و در هر نماز و در هر رکعت از او بخواهد که او را به راه مستقیم و پذیرفته شده هدایت کند، و آن همان اسلام است. و او را از راه غضب شدگان دور کند، و آنان: یهودیان و امثال آنان هستند که می‌دانند بر باطلند و بر آن اصرار می‌ورزند. و او را از راه گمراهان دور می‌سازد، کسانی که بدون علم عبادت می‌کنند و گمان می‌برند که بر راه هدایت هستند، در حالی که بر راه گمراهی‌اند، و آنان: نصارا و کسانی از دیگر امت‌ها هستند که به آنان شباهت دارند و بر گمراهی و جهالت عبادت می‌کنند. و تمام این امور برای آن است که مسلمان با یقین کامل بداند که هر دینی غیر از اسلام باطل است، و هر کس که غیر از اسلام راهی را برای عبادت خدا برگزیند، گمراه است. و هر کس این اعتقاد را نداشته باشد، از مسلمانان محسوب نمی‌شود. و ادله در این باب از کتاب و سنت بسیار است.

پس بر نویسنده مقاله - عبد الفتاح - واجب است که هرچه زودتر توبه نصح کند، و مقاله‌ای بنویسد که در آن توبه‌اش را اعلان کند، و هر که به درگاه الله توبه صادقانه کند، الله توبه او را می‌پذیرد؛ زیرا که الله سبحانه و تعالی فرموده است:

﴿...وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ [النور: ۳۱]، یعنی: (و همگی به سوی الله توبه کنید؛ باشد که رستگار گردید).

و می‌فرماید: ﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا ﴿٦٩﴾ إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٠﴾﴾ [فرقان: ۶۸-۷۰]، یعنی: (و [بندگان خدای رحمان] کسانی هستند که معبودی دیگر با الله را نمی‌خوانند، و

کسی که الله [کشتنش را] حرام کرده است، جز به حق نمی‌کشند، و زنا نمی‌کنند؛ و هر کس این [گناهان] را مرتکب شود، کیفر گناه [خویش] را می‌بیند. روز قیامت، عذابش دوچندان می‌گردد و با خواری در آن [عذاب] جاودان می‌ماند. مگر کسی که توبه کند و ایمان آورد و کاری شایسته انجام دهد؛ اینانند که الله بدی‌هایشان را به نیکی‌ها تبدیل می‌کند، و الله همواره آمرزگاری مهربان است).

و به دلیل این سخن پیامبر صلی الله علیه وسلم که می‌فرماید: «الإِسْلَامُ يَهْدِي مِمَّا كَانَ قَبْلَهُ، وَالتَّوْبَةُ تَهْدِي مِمَّا كَانَ قَبْلَهَا»، یعنی: «اسلام هر آنچه قبل از آن بوده را از بین می‌برد، و توبه هر آنچه قبل از آن بوده را از بین می‌برد».

و همچنین فرمودند: «التَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ»، یعنی: «توبه‌کننده از گناه مانند کسی است که گناهی ندارد».

و آیات و احادیث در این معنا بسیار است.

از الله سبحانه و تعالی خواهانیم که حق را به ما حق نشان دهد، و توفیق پیروی اش را روزی ما گرداند، و باطل را برای ما باطل نشان دهد، و دوری از آن را روزی ما گرداند، و بر ما و نویسندگان عبد الفتاح و بر همه مسلمانان توبه نصوح ارزانی دارد، و همه ما را از فتنه‌های گمراه کننده و پیروی از هوای نفس و شیطان پناه دهد، همانا او ولی و قادر بر این امر است.

و درود و سلام الله بر پیامبر ما محمد، و بر آل و اصحاب او و کسانی که تا قیامت به نیکی از آنان پیروی کنند.

رسالة الحرمين

پیام الحرمین

محتوای راهنما برای زیارت کنندگان مسجدالحرام و مسجدالنبی به زبانهای مختلف

